

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w Warszawie**

RWA-61-21/11/JKa

Warszawa, dn. 18 grudnia 2012 r.

DECYZJA Nr RWA- 40 /2012

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do treści art. 33 ust. 6 tej ustawy

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko AG-Complex Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Warszawie **uznaje się**, że stosowanie przez AG-Complex Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Warszawie postanowień zawartych we wzorcu umownym wykorzystywanym przy zawieraniu z konsumentami umów o świadczenie usług odbioru odpadów komunalnych o treści:

1. „*Wszelkie spory (...) strony poddają sądowi właściwemu dla siedziby Wykonawcy*”;
2. „*(...) Zamawiający wyraża zgodę na przetwarzanie danych zawartych w umowie, ich administrowanie oraz inne wykorzystanie w sposób dopuszczalny tą ustawą*”;

stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w związku z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 22 listopada 2011 r.

II. Na podstawie art. 105 § 1 ustawy – kodeks postępowania administracyjnego z dnia 14 czerwca 1960 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2000 r., Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko AG-Complex Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Warszawie

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

umarza się jako bezprzedmiotowe postępowanie:

w zakresie podejrzenia stosowania przez AG-Complex Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Warszawie nieuczciwej praktyki rynkowej polegającej na nieuwzględnieniu w proponowanych cenach usług wartości podatku od towarów i usług, poprzez umieszczenie w treści wzorca umowy na wykonywanie usług w zakresie odbioru i wywozu odpadów komunalnych postanowień określających wysokość wynagrodzenia należnego za usługę w kwocie netto, co stanowi naruszenie art. 6 ust. 1 i 4 pkt 3 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206), oraz praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

III. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do treści art. 33 ust. 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

nakłada się na **AG-Complex Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością** z siedzibą w Warszawie karę pieniężną w wysokości **13.367 zł (słownie: trzynaście tysięcy trzysta sześćdziesiąt siedem złotych)** płatną do budżetu państwa z tytułu naruszeń określonych w pkt. I niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Warszawie, w związku z przeprowadzonym przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegaturę UOKiK w Warszawie postępowaniem wyjaśniającym w sprawie badania rynku odbioru i utylizacji odpadów komunalnych, w tym określenia jego struktury i stopnia koncentracji (sygn. RWA-401-3/10), przeprowadził kontrolę treści wzorca umownego wykorzystywanego przez AG-Complex Sp. z o. o. z siedzibą w Warszawie (dalej również: AG-Complex lub Spółka) przy zawieraniu z konsumentami umów o świadczenie usług odbioru odpadów komunalnych.

Z przekazanych przez Spółkę dokumentów i informacji wynikało, iż Spółka w stosunkach z właścicielami nieruchomości (konsumentami) posługuje się wzorcem umownym zawierającym w swojej treści niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego, uznane prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone i wpisane do prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (dalej: rejestr).

Z dokumentów i informacji przekazanych przez Spółkę wynikało również, że Spółka we wzorcu umownym stosowanym w obrocie konsumenckim, określa wysokość wynagrodzenia należnego za usługę w kwocie netto oraz wskazuje, iż wartość ta dopiero będzie powiększona o należny podatek VAT.

W związku z powyższym, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Warszawie (dalej „Prezes Urzędu”) postanowieniem z dnia 9 listopada 2011 r. wszczął przeciwko AG-Complex Sp. z o.o. postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów pod zarzutem:

- 1) podejrzenia stosowania postanowień wzorców umownych, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (dalej: k.p.c.), co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
- 2) podejrzenia stosowania przez AG-Complex Sp. z o. o. z siedzibą w Warszawie nieuczciwej praktyki rynkowej polegającej na nieuwzględnieniu w proponowanych cenach usług wartości podatku od towarów i usług, poprzez umieszczenie w treści wzorca umowy na wykonywanie usług w zakresie odbioru i wywozu odpadów komunalnych postanowień określających wysokość wynagrodzenia należnego za usługę w kwocie netto, co stanowi naruszenie art. 6 ust. 1 i 4 pkt 3 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206), i może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Jednocześnie postanowieniem z dnia 9 listopada 2011 r. Prezes Urzędu zaliczył w poczet materiałów dowodowych wzorzec umowy wykorzystywany przez Spółkę przy zawieraniu z konsumentami umów o świadczenie usług odbioru odpadów komunalnych, uzyskany przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w postępowaniu wyjaśniającym w sprawie badania rynku odbioru i utylizacji odpadów komunalnych, w tym określenia jego struktury i stopnia koncentracji (sygn. RWA-401-3/10/JKa).

Zawiadamiając Spółkę o wszczęciu przedmiotowego postępowania, Prezes Urzędu wezwał ją również do ustosunkowania się do postawionych zarzutów oraz do przekazania informacji o zakresie czasowym posługiwania się w obrocie zakwestionowanym wzorcem umowy oraz o liczbie umów zawartych pomiędzy przedsiębiorcą a klientami (konsumentami). W odpowiedzi na wezwanie Spółka, w swym piśmie z dnia 22 listopada 2011 r. oznajmiła, że nie zgadza się z postawionymi zarzutami, jednak z ostrożności i dla uniknięcia wszelkich wątpliwości usunęła ze swoich wzorców postanowienie wskazane w pkt I.2 sentencji decyzji oraz zmieniła treść postanowienia dotyczącego właściwości sądu poprzez usunięcie słów „dla siedziby Wykonawcy”. W zakresie postanowienia dotyczącego należnego Spółce wynagrodzenia Spółka wprowadziła do jego treści również informację o wynagrodzeniu w kwocie brutto.

Niezależnie od powyższego Spółka szeroko uzasadniła swoje stanowisko związane z postawionymi jej zarzutami. W zakresie zarzutu sprecyzowanego w pkt. I.1 postanowienia o wszczęciu postępowania Spółka wskazała, że siedzibą wykonawcy jest miejscowość Warszawa, co oznacza, że określając właściwość miejscową sądu według siedziby Wykonawcy zakwestionowane postanowienie wskazuje zarazem na wszystkie sądy warszawskie, tj. dwa sądy okręgowe (dla Warszawy Pragi i Warszawy) i 7 sądów rejonowych (dla m.st. Warszawy, Warszawy-Mokotowa, Warszawy-Śródmieścia, Warszawy-Woli, Warszawy-Żoliborza, Warszawy-Pragi Północ oraz Warszawy-Pragi Południe). Powyższe oznacza, że konsumenci zamieszkali w Warszawie oraz w jej bliskich okolicach mają szeroki wybór w zakresie sądu, który rozpatrzy ich spór. Nadto Spółka świadczy usługi w odległości nie przekraczającej 25 kilometrów od miejsca lokalizacji zakładu głównego i nie ma zamiaru tego zmieniać, w związku z czym nie zachodzi niebezpieczeństwo dla konsumenta, iż konsument będzie musiał odbywać długie podróże w celu stawienia się w sądzie. W opinii Spółki wzorzec, którym Spółka się posługuje nie funkcjonuje abstrakcyjnie, lecz dotyczy

konkretnych umów, w konkretnym miejscu i czasie, a jego ocena winna uwzględniać ww. okoliczności. Spółka podniosła również, że brak we wzorcu zakwestionowanego postanowienia nie stwarzałaby konsumentowi lepszej sytuacji prawnej, gdyż wówczas mógłby on występować w sporze przeciwko Spółce jedynie przed sądem właściwym dla dzielnicy Pragi Północ nie mając możliwości wyboru innego warszawskiego sądu.

Odnosząc się do zarzutu sprecyzowanego w pkt. I.2 postanowienia o wszczęciu postępowania Spółka stwierdziła, że zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych zgoda konsumenta na przetwarzanie danych osobowych zawartych w umowie nie jest konieczna. Oznacza to, że przyjęcie przez Prezesa Urzędu, że zakwestionowane postanowienie zmusza konsumenta do wyrażenia zgody na przetwarzanie jego danych osobowych jest bezpodstawne, skoro konsument miałby wyrazić w ten sposób zgodę, na coś, na co jego zgoda nie jest potrzebna. W opinii Spółki brak zakwestionowanego postanowienia w umowie nie ukształtowałby sytuacji prawnej konsumenta w sposób korzystniejszy, a ponadto zawarcie takiego postanowienia we wzorcu pełni funkcję informacyjną, co jest dla konsumenta korzystne.

Spółka odniosła się również do zarzutu sprecyzowanego w pkt. II postanowienia o wszczęciu postępowania stwierdzając, że w praktyce ceny dla konsumentów ustalane są na podstawie cenników, w których zawarte są informacje o miejscu obowiązywania konkretnych cen, czasie ich obowiązywania, usłudze, cenie netto oraz cenie brutto. Cenniki te zostały przedstawione Prezesowi Urzędu w postępowaniu wyjaśniającym w sprawie badania rynku odbioru i utylizacji odpadów komunalnych, w tym określenia jego struktury i stopnia koncentracji (sygn. RWA-401-3/10/JKa). Spółka wskazała, że konsument zawierający umowę ze Spółką otrzymuje również cennik, który zawsze zawiera pełną informację o cenach netto i brutto. Po wyborze przez konsumenta zakresu i częstotliwości usługi z okazanego cennika cena z tego cennika jest zarazem ceną wpisywaną do umowy. Na tę okoliczność Spółka powołała wnioski dowodowe m.in. w postaci dowodu z dokumentów – cenników złożonych w opisanym już postępowaniu wyjaśniającym o sygn. akt: sygn. RWA-401-3/10/JKa.

Spółka wskazała, że taka forma podania cen jest niezbędna, gdyż podatek od towarów i usług jest wartością zmienną i w razie podania w umowie ceny brutto Spółka byłaby obowiązana świadczyć usługi po niezmiennych cenach. Ta okoliczność mogłaby narazić Spółkę na poważne szkody.

Spółka stwierdziła również, że zakwestionowane postanowienie jest dla konsumenta korzystne w przypadku obniżenia wartości podatku od towarów i usług.

Jak wynika z pisma Spółki z dnia 22 listopada 2011 r. na podstawie wzorców zawierających zakwestionowane postanowienia zostało zawartych z konsumentami [...] Kwestionowanym wzorcem umownym Spółka posługuje się od maja 2001 r. [...]

Ze względu na złożone przez Spółkę wnioski dowodowe Prezes Urzędu zaliczył w poczet materiałów dowodowych ankietę Spółki, którą uzyskał w postępowaniu wyjaśniającym w sprawie badania rynku odbioru i utylizacji odpadów komunalnych, w tym określenia jego struktury i stopnia koncentracji (sygn. RWA-401-3/10/JKa).

Strona została zawiadomiona o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w niniejszym postępowaniu. Stronie umożliwiono zapoznanie się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy oraz wypowiedzenie się co do zebranych w sprawie dowodów i materiałów. Strona (nie) skorzystała z przysługującego jej uprawnienia.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje

Spółka AG Complex Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000041462, prowadzi działalność gospodarczą polegającą m.in. na świadczeniu usług w zakresie wywozu nieczystości stałych, w tym odpadów komunalnych.

Przy zawieraniu z konsumentami umów o wywóz odpadów komunalnych Spółka posługuje się wzorcem umowy w rozumieniu art. 384 Kodeksu cywilnego (dalej: k.c.), które – jak wynika z pisma Spółki z dnia 22 listopada 2011 r. – obowiązują w obrocie od maja 2001 r. Umowy zawierane były z mieszkańcami Warszawy oraz niektórych gmin podwarszawskich, w tym gmin: Ząbki, Kobyłka, Legionowo, Łomianki, Zielonka, Wołomin, Marki, Serock, Radzymin, Ożarów Mazowiecki, Nieporęt, Jabłonna, Wieliszew, Dąbrówka (s.14-15 ankiety).

Na podstawie wzorca zawierającego kwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienia zawartych zostało z konsumentami ok. [*] umów.

Po przeprowadzeniu analizy tego wzorca Prezes Urzędu ustalił, iż w jego treści znajdują się postanowienia w brzmieniu:

„Wszelkie spory (...) strony poddają sądowi właściwemu dla siedziby Wykonawcy”;

„(...) Zamawiający wyraża zgodę na przetwarzanie danych zawartych w umowie, ich administrowanie oraz inne wykorzystanie w sposób dopuszczalny tą ustawą”.

Ponadto wskazana we wzorcu umownym cena usługi świadczonej przez Spółkę na rzecz konsumentów nie uwzględnia podatku od towarów i usług. Świadczy o tym następujące postanowienie:

„Za wykonanie usług wynikających z niniejszej umowy Wykonawca otrzyma zapłatę w wysokości: zł (...) powiększone o obowiązujący podatek VAT”

Prezes Urzędu ustalił również, że w rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. (dalej również: rejestr) zamieszczone zostały postanowienia o treści:

– *„Wyrażam zgodę na wprowadzenie do bazy danych i przetwarzanie moich danych osobowych obecnie i w przyszłości przez „FF” (zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Ochronie Danych Osobowych) w zakresie wynikającym z niezbędnych czynności kontrolnych z tytułu ubiegania się oraz otrzymania pożyczki”* - postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 15 lutego 2006 r. (sygn. akt XVII AmC 30/05) i wpisane do rejestru pod numerem 1181;

– *„Właściwym dla rozstrzygnięcia sporów wynikających z regulaminu świadczenia usług jest sąd powszechny właściwy dla siedziby operatora”* - postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 29 września 2005 r. (sygn. akt XVII AmC 57/03) i wpisane do rejestru pod numerem 565;

– *“Wszelkie spory rozstrzygać będzie Sąd dla M. Katowic”* postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 12 stycznia 2005 r. (sygn. akt XVII AmC 13/04) i wpisane do rejestru pod numerem 397.

W dniu 21 listopada 2011 r. Spółka dokonała zmian stosowanego przez siebie wzorca w ten sposób, iż usunęła postanowienie zakwestionowane przez Prezesa Urzędu w pkt. I.2

niniejszej decyzji. Postanowieniom zakwestionowanym w pkt. I.1 i II niniejszej decyzji nadano brzmienie: „*Wszelkie spory (...) strony poddają sądowi właściwemu*” oraz „*Za wykonanie usług wynikających z niniejszej umowy Wykonawca otrzyma zapłatę w wysokości:.....zł (...) powiększone o obowiązujący podatek VAT, a zatem w kwocie brutto (...) złotych*”.

Jak ustalił Prezes Urzędu, Spółka przed zawarciem z konsumentem umowy okazuje konsumentowi cennik usług, w którym ujętych jest kilka rodzajów usług świadczonych przez Spółkę wraz z przyporządkowanym do danej usługi wynagrodzeniem podanym w kwocie netto i w kwocie brutto. Po podjęciu przez konsumenta decyzji o wyborze usługi kwota netto z cennika wpisywana jest do wzorca umowy, a konsument otrzymuje egzemplarz umowy wraz z cennikiem.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje

Naruszenie interesu publicznego

Podstawą do rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny. Dopiero wykazanie tej okoliczności pozwala na realizację celu ustawy, którym zgodnie z jej art. 1 ust. 1 jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów.

Przedmiotowa sprawa, w ocenie Prezesa Urzędu, ma charakter publicznoprawny, gdyż wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy obecnie są lub w przyszłości będą klientami Spółki. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów. Innymi słowy – naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego. Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa Urzędu działań przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.

Naruszenie zakazu z art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, „*zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów*”, przez które stosownie do definicji zawartej w art. 24 ust. 2 rozumie się „*godzące w zbiorowe interesy konsumentów bezprawne działanie przedsiębiorcy*”. Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami, polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców.

W świetle powyższego, dane zachowanie może zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, gdy spełnione są równocześnie trzy przesłanki:

- kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy,
- zachowanie przedsiębiorcy nosi znamiona bezprawności,
- praktyka godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

Strona postępowania – przedsiębiorca

Ag-Complex Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z art. 4 pkt 1 tej ustawy, pod tym pojęciem należy rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, a także: (a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, (b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, (c) osobę fizyczną, która posiada kontrolę, w rozumieniu pkt. 4, nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji, o której mowa w art. 13, (d) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt. 2 – na potrzeby przepisów dotyczących praktyk ograniczających konkurencję oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Natomiast w świetle art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz. U. 2010 Nr 220, poz. 1447 ze zm.) za przedsiębiorcę uważa się osobę fizyczną, osobę prawną i jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonującą we własnym imieniu działalność gospodarczą.

Ag-Complex Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie jest spółką prawa handlowego wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzącą we własnym imieniu działalność gospodarczą. Nie ulega zatem wątpliwości, iż Spółka posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu powoływanego powyżej art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Oznacza to, że przy wykonywaniu działalności gospodarczej Spółka podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów. Tym samym jej działania mogą podlegać ocenie w aspekcie naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Bezprawność działań Ag-Complex

Przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Bezprawność, do której odwołał się ustawodawca wprowadzając do ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów definicję praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, należy rozumieć jako sprzeczność z prawem. Należy wskazać, że działania przedsiębiorcy mogą okazać się bezprawne w razie ustalenia, że doszło do naruszenia przepisów innych ustaw, ale także zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa (por. Janusz Szwejca (red.) *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Komentarz*, Warszawa 2000, s. 117-118). Przepisy regulujące postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w większości mają charakter procesowy. Materialnoprawne

przesłanki, istotne z punktu widzenia wydania decyzji, znajdują się w innych niż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów aktach prawa powszechnie obowiązującego. Prezes Urzędu oceniając zachowanie przedsiębiorcy pod kątem ewentualnego naruszenia przepisów zakazujących stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, musi zatem co do zasady stosować inne akty prawa powszechnie obowiązującego i na ich podstawie stwierdzić, czy działanie przedsiębiorcy było bezprawne.

Jak wyżej wspomniano, art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów definiuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jako godzące w nie bezprawne zachowanie przedsiębiorcy. Jednocześnie artykuł ten zawiera przykładowe wyliczenie zachowań przedsiębiorców uważanych za naruszające zbiorowe interesy konsumentów. W otwartym katalogu zakazanych praktyk ustawodawca umieścił stosowanie postanowień wzorów umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (pkt 1), naruszenie przez przedsiębiorcę obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji (pkt 2), nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji (pkt 3).

Bezprawność działań przedsiębiorcy, co do zasady wynika z naruszenia innych przepisów powszechnie obowiązujących. Jednak ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w jednym przypadku identyfikuje działanie przedsiębiorcy jako bezprawne, a mianowicie działanie przedsiębiorcy polegające na stosowaniu postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone i wpisanych do rejestru, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Jak wskazał Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 25 marca 2004 r. (sygn. akt XVII Ama 51/03), w oparciu o art. art. 24 ust. 2 można sformułować samoistną przesłankę bezprawności, jeżeli ustali się, że przedsiębiorca stosował postanowienia wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. A zatem wykazanie, że przedsiębiorca wprowadził do obrotu wzorzec umowny zawierający postanowienia o treści już wpisanej do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone stanowi wystarczającą przesłankę do uznania bezprawności działania tego przedsiębiorcy.

Należy bowiem podnieść, iż stosowanie postanowienia, które po uznaniu go przez SOKiK za niedozwolone zostało wpisane do rejestru, jest prawnie zakazane. Prawomocny wyrok tego Sądu, wydany po przeprowadzeniu kontroli abstrakcyjnej wzorca umowy, wskazujący treść postanowień wzorca umowy uznanych za niedozwolone i zakazujący ich wykorzystywania, ma od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru skutek wobec osób trzecich (art. 479⁴³ k.p.c.). Przepis tego artykułu rozszerza zatem prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. *„Artykuł ten dotyczy rozszerzonej prawomocności materialnoprawnej w znaczeniu podmiotowym. Chodzi o grupę przypadków takiej prawomocności, w których wyrok z powodu szczególnego charakteru przedmiotu procesu ma powagę rzeczy osądzonej dla wszystkich i przeciwko wszystkim. Przepis bowiem wyraźnie stanowi, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, wywołuje więc skutek erga omnes”* (por. H. Ciepla, [w:] K. Piasecki [red.], *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2001, s. 249). Przepis art. 479⁴³ k.p.c. stanowiąc, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, nie ogranicza w żaden sposób kategorii tych podmiotów. Wyrok ma skutek wobec wszystkich, tzn. zarówno wobec przedsiębiorcy, który

klauzulę wprowadził do swoich wzorców umów, jak i do każdego innego przedsiębiorcy, stosującego własne warunki umów. Należy zatem przyjąć, że wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów od chwili wpisania klauzuli do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK wywiera skutek względem wszystkich uczestników obrotu, co oznacza, że żaden z podmiotów uczestniczących w obrocie prawnym nie może posługiwać się przedmiotowym postanowieniem. W uchwale z dnia 13 lipca 2006 r., sygn. akt. III SZP 3/06 Sąd Najwyższy jednoznacznie wskazał, iż „*stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów*”. Tym samym SN przesądził, iż stosowanie klauzuli tożsamej z klauzulą wpisaną do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, przez innego przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania zakończonego wpisaniem danej klauzuli do rejestru, stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Należy przy tym podkreślić, iż dla uznania, iż klauzula wpisana do rejestru i klauzula z nią porównywana są tożsame w treści nie jest konieczna dokładna literalna identyczność tych postanowień. Rozbieżność użytych wyrażen, zmiana szyku zdania, czy zastosowanie synonimów nie eliminuje bowiem abuzywnego charakteru ocenianego postanowienia. By zaistniała możliwość uznania dwóch postanowień za tożsame wystarczy, by hipoteza zapisu kwestionowanego w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów mieściła się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru. „*Nie jest konieczna literalna zgodność porównywalnych klauzul. Głównym czynnikiem przesądzającym powinien być, zdaniem Sądu, zamiar, cel jakiemu ma służyć kwestionowana klauzula. Jeśli jest on zgodny z celem utworzenia klauzuli uznanej za niedozwoloną, można uznać, iż obie są tożsame*” (wyrok SOKiK z dnia 25 maja 2005 r. sygn. akt XVII Ama 46/04).

Odnosząc powyższe uwagi do przedmiotowej sprawy należy zauważyć, że:

I.1. sentencji decyzji

Spółka w wykorzystywanym w obrocie z konsumentami wzorcu umownym zatytułowanym stosowała postanowienie o treści:

„Wszelkie spory (...) strony poddają sądowi właściwemu dla siedziby Wykonawcy”.

W rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycją 565 znajduje się postanowienie tożsame z postanowieniem, którym posługuje się Spółka o treści: „*Właściwym dla rozstrzygnięcia sporów wynikających z regulaminu świadczenia usług jest sąd powszechny właściwy dla siedziby operatora*”, uznanego przez SOKiK za niedozwolone w wyroku z dnia 29 września 2005 r. (sygn. akt XVII AmC 57/03), a następnie wpisanego pod numerem 565 do rejestru. Nadto postanowienie umowne o tożsamej treści SOKiK uznał za niedozwolone wyrokiem z dnia 12 stycznia 2005 r. (sygn. akt XVII AmC 13/04). Postanowienie to figuruje w rejestrze pod numerem 397: „*Wszelkie spory rozstrzygać będzie Sąd dla M. Katowic*”.

W ww. wyroku z dnia 12 stycznia 2005 r. SOKiK uznał, że skoro przepis art. 385³ § 23 kodeksu cywilnego uznaje narzucenie rozpoznania sprawy przez sąd, który wedle ustawy

nie jest miejscowo właściwy, to narzucenie we wzorcu umownym jako sądu wyłącznie właściwego sądu siedziby pozwanego jest klauzulą abuzywną. Może bowiem zdarzyć się, że przedsiębiorca będzie dochodzić roszczeń powstałych, ogólnie mówiąc, z rozliczeń z umowy i w tym celu przełamując właściwość ogólną sądu miejsca zamieszkania konsumenta wynikają z art. 27 § 1 k.p.c. skieruje swoją sprawę do miasta, w którym ma siedzibę. Powodować to może dla konsumenta uciążliwość w postaci dojazdów do sądu w mieście, w którym konsument nie ma miejsca zamieszkania. Ta właśnie uciążliwość jest istotą klauzuli abuzywnej określonej w art. 385¹ § 23 kodeksu cywilnego.

Należy uznać przy tym za chybione argumenty Spółki, która stwierdziła, że skoro siedzibą wykonawcy jest miejscowość – Warszawa, to sądem właściwym do rozstrzygnięcia sporu jest każdy sąd powszechny znajdujący się w tej miejscowości, tj. dwa sądy okręgowe (dla Warszawy Pragi i Warszawy) i 7 sądów rejonowych (dla m.st. Warszawy, Warszawy-Mokotowa, Warszawy-Śródmieścia, Warszawy-Woli, Warszawy-Żoliborza, Warszawy-Pragi Północ oraz Warszawy-Pragi Południe). Oznacza to, że konsumenci zamieszkali w Warszawie oraz w jej bliskich okolicach mają szeroki wybór w zakresie sądów, który rozpatrzy ich spór.

Według ustaleń Prezesa Urzędu Spółka ma swą siedzibę na terenie dzielnicy Białołęka w m.st. Warszawie. Oznacza to, że Sądem właściwym według siedziby spółki jest Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie. Wynika to jednoznacznie z treści § 8 ust. 37 pkt e Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 2002 r. w sprawie sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości (Dz. U. z 2002 r. Nr 180, poz. 1508 ze zm.), zgodnie z którym Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie obejmuje swą właściwością obszar miasta stołecznego Warszawy w granicach ustalonych dla dzielnic: Białołęka, Praga-Północ i Targówek. Z kolei zgodnie z treścią § 6 ust. 2 pkt 9c i 9d przywołanego już Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości obszarem właściwości Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie jest natomiast obszar obejmujący właściwości Sądów Rejonowych w: Legionowie, Nowym Dworze Mazowieckim, Otwocku, dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie, dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie i Wołominie.

Z powołanych powyżej przepisów wynika jednoznacznie, iż sądem rejonowym właściwym według siedziby spółki jest Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie, a właściwym sądem okręgowym dla tej siedziby jest Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie. Oznacza to, że Spółka może złożyć pozew przeciwko konsumentowi w sądzie znajdującym się w dogodniejszym dla Spółki położeniu. Z kolei w przypadku złożenia przez konsumenta korzystającego z przepisów o właściwości przemiennej pozwu w sądzie innym, niż właściwym dla siedziby Spółki, sprawa – na zarzut Spółki – zostanie przekazana do sądu wg właściwości umownej, co oznacza dla konsumenta nie tylko uciążliwości związane dojazdami do sądu właściwego dla siedziby Spółki, lecz również dłuższy czas oczekiwania na rozpoznanie sprawy, której akta – po wydaniu postanowienia o stwierdzeniu niewłaściwości sądu i przekazaniu sprawy oraz jego uprawomocnieniu – muszą jeszcze zostać fizycznie przekazane do sądu właściwego dla siedziby Spółki.

Niezależnie od powyższej polemiki podkreślić należy także, iż z ustaleń Prezesa Urzędu wynika, że Spółka świadczy usługi w kilku miejscowościach podwarszawskich (Ząbki, Kobyłka, Legionowo, Łomianki, Zielonka, Wołomin, Marki, Serock, Radzymin, Ożarów Mazowiecki, Nieporęt, Jabłonna, Wieliszew, Dąbrówka), które podlegają pod obszar właściwości innych, niż warszawskie, sądów (m.in.: pod obszar właściwości Sądu Rejonowego w Legionowie i Sądu Rejonowego w Wołominie). W przypadku sporu zawisłego przed Sądem Rejonowym dla Warszawy Pragi-Północ, tj. przed sądem właściwym

wg. właściwości umownej, toczącego się wobec konsumenta mającego miejsce zamieszkania np. na terenie Serocka, to właśnie konsument będzie narażony na dość znaczące niedogodności związane z dojazdem na rozprawę do sądu w Warszawie.

Ze względu na podjętą przez Spółkę polemikę z argumentacją Prezesa Urzędu należało szczegółowo wyjaśnić tą kwestię w niniejszej decyzji. Tożsamość porównywanych postanowień nie budzi żadnych wątpliwości.

I.2. sentencji decyzji

Spółka w wykorzystywanym w obrocie z konsumentami wzorcu umownym zatytułowanym stosowała postanowienie o treści:

„(...) Zamawiający wyraża zgodę na przetwarzanie danych zawartych w umowie, ich administrowanie oraz inne wykorzystanie w sposób dopuszczalny tą ustawą”.

W ocenie Prezesa Urzędu treść tego postanowienia jest tożsama z postanowieniem o treści: *„Wyrażam zgodę na wprowadzenie do bazy danych i przetwarzanie moich danych osobowych obecnie i w przyszłości przez „FF” (zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Ochronie Danych Osobowych) w zakresie wynikającym z niezbędnych czynności kontrolnych z tytułu ubiegania się oraz otrzymania pożyczki”*, wpisanej na mocy wyroku SOKiK z dnia 15 lutego 2006 r. (sygn. akt XVII AmC 30/05) do rejestru pod pozycją 1181. W uzasadnieniu wydanego wyroku SOKiK stwierdził, iż *„wyrażenie zgody na przetworzenie danych osobowych konsumenta jest jego decyzją autonomiczną i zależy tylko od jego woli. Zamieszczenie we wzorcu jednoznacznej deklaracji („wyrażam zgodę”) pozbawia konsumenta swobody podjęcia decyzji”*. Tym samym także postanowienie wzorca umownego stosowanego przez Spółkę należało uznać za tożsame z tym niedozwolonym postanowieniem umownym.

Zbiorowe interesy konsumentów

Dla stwierdzenia przez Prezesa Urzędu stosowania przez przedsiębiorcę praktyki, określonej w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów konieczne jest także wykazanie, że w wyniku jej stosowania przez przedsiębiorcę naruszony został zbiorowy interes konsumentów. Zbiorowy interes konsumentów oznacza interes dotyczący ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku – konsumentów. Do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów konieczne jest, by działanie przedsiębiorcy zostało skierowane nie do konkretnego adresata, lecz do adresata, którego nie da się z góry oznaczyć indywidualnie. Wobec tego działanie to jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa w odniesieniu do każdego z konsumentów (a nie jedynie wobec określonego konsumenta) i zagraża ono, przynajmniej potencjalnie, interesom każdego z członków zbiorowości konsumentów. W niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem interesów nieograniczonej liczby konsumentów, których nie sposób zindywidualizować. Oczywistym jest bowiem, iż działanie Spółki jest skierowane do nieoznaczonego kręgu odbiorców – dotyczy wszystkich potencjalnych konsumentów zawierających ze Spółką umowę na odbiór odpadów komunalnych. W związku

z powyższym należy stwierdzić, iż kwestionowane przez Prezesa Urzędu działanie Spółki narusza zbiorowy interes konsumentów.

Wykazanie, iż działanie Ag-Complex Sp. z o.o. ma charakter bezprawny i narusza zbiorowy interes konsumentów, przesądza, iż działanie to ma charakter praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Stwierdzenie zaniechania

Niezależnie od powyższego należy zauważyć, że w toku prowadzonego postępowania Spółka oświadczyła, iż od dnia 22 listopada 2012 r. nie stosuje już postanowień umownych zakwestionowanych w przedmiotowym postępowaniu.

Oceniając przedstawione przez AG-Complex oświadczenie, Prezes Urzędu ustalił, że Spółka usunęła postanowienie zakwestionowane przez Prezesa Urzędu w pkt. I.2 niniejszej decyzji. Z kolei treści postanowienia zakwestionowanego w pkt. I.1 sentencji niniejszej decyzji nadano brzmienie: „*Wszelkie spory (...) strony poddają sądowi właściwemu*”.

Mając powyższe na względzie Prezes Urzędu uznał, iż stosowanie przez Spółkę praktyki naruszającej zbiorowy interes konsumentów, o której mowa w pkt I sentencji niniejszej decyzji, zostało **zaniechane z dniem 22 listopada 2012 r.**

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie I sentencji decyzji.

II sentencji decyzji

W przedmiotowym postępowaniu Prezes Urzędu zakwestionował również inne działanie Spółki ze względu na podejrzenie stosowania przez AG-Complex Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie nieuczciwej praktyki rynkowej polegającej na nieuwzględnieniu w proponowanych cenach usług wartości podatku od towarów i usług, poprzez umieszczenie w treści wzorca umowy na wykonywanie usług w zakresie odbioru i wywozu odpadów komunalnych postanowień określających wysokość wynagrodzenia należnego za usługę w kwocie netto, co stanowi naruszenie art. 6 ust. 1 i 4 pkt 3 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206), oraz praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Jak bowiem ustalił Prezes Urzędu w wykorzystywanym przez Spółkę wzorcu umownym znajdowało się postanowienie, którego treść mogło stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Spółka w swym wzorcu posługiwała się postanowieniem bowiem o treści:

„Za wykonanie usług wynikających z niniejszej umowy Wykonawca otrzyma zapłatę w wysokości:.....zł (...) powiększone o obowiązujący podatek VAT”
- §7 ust. 1 Umowy Nr.../B/2011

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (dalej również: u.p.n.p.r.) praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorców wobec konsumentów jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu.

Stosownie natomiast do treści art. 6 ust. 1 i 4 pkt 1 u.p.n.p.r. Spółka, przy zawieraniu umowy z konsumentem, ma obowiązek przekazać konsumentowi informacje istotne. Do istotnych informacji ww. przepisy zaliczają informację o cenie usługi uwzględniającej podatki.

Nieuczciwą praktykę rynkową może stanowić zarówno działanie, jak również zaniechanie przedsiębiorcy w zakresie obowiązku informacyjnego dotyczącego podstawowych cech produktu lub świadczonej usługi, w tym ceny uwzględniającej podatki. Stosownie do przepisów u.p.n.p.r. praktykę rynkową uznaje się za zaniechanie wprowadzające w błąd, jeżeli pomija istotne informacje potrzebne przeciętnemu konsumentowi do podjęcia decyzji dotyczącej umowy i tym samym może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. Wprowadzającym w błąd zaniechaniem mogło być w szczególności zatajenie przez AG-Complex lub nieprzekazanie w sposób jasny, jednoznaczny lub we właściwym czasie istotnych informacji dotyczących produktu – w tym przypadku ceny uwzględniającej podatki (art. 6 ust. 1 i 4 pkt 3 u.p.n.p.r.).

Jak wskazała Spółka w swym piśmie z dnia 22 listopada 2011 r. konsument przed zawarciem umowy otrzymywał zarówno umowę, jak również cennik, który zawierał pełną informację o cenach usług świadczonych przez Spółkę. W cenniku tym, sporządzonym w formie tabelarycznej, była wskazana zarówno cena netto świadczonej usługi, jak również jej cena brutto, uwzględniająca podatek od towarów i usług.

Prezes Urzędu ustalił, że cenniki znajdujące się w ankiecie nadesłanej przez Spółkę w związku z prowadzonym postępowaniem wyjaśniającym istotnie zawierają pełną informację o cenach świadczonych usług z uwzględnieniem obowiązujących podatków. Oznacza to, że Spółka wręczając konsumentom przed zawarciem umowy załączone do ankiety cenniki nie pomijała istotnej dla konsumenta informacji potrzebnej do podjęcia decyzji dotyczącej umowy, jaką bez wątpienia jest informacja o cenie usługi zawierającej wszystkie podatki (cena do zapłaty).

Ponieważ konsument przed zawarciem umowy otrzymywał również cennik na usługi Spółki zawierający ceny netto i brutto, należało uznać, iż zawierając ze Spółką umowę na odbiór odpadów komunalnych miał on pełną świadomość co do ceny usługi (kwoty do zapłaty), a jego proces decyzyjny nie był zniekształcany. Spółka nie zatajała zatem istotnych informacji potrzebnych przeciętnemu konsumentowi do podjęcia decyzji dotyczącej umowy i tym samym mogących powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. Prezes Urzędu dał tym samym wiarę logicznym i spójnym wyjaśnieniom Spółki, która powołując się na specyfikę świadczonych przez siebie usług wskazywała, iż konsument zawsze przed zawarciem umowy otrzymywał cennik usług, w którym ujętych było kilka rodzajów usług świadczonych przez Spółkę (wielkość pojemnika, częstotliwość opróżniania) wraz z przyporządkowanym do danej usługi wynagrodzeniem podanym w kwocie netto i w kwocie brutto, a dopiero po podjęciu przez konsumenta decyzji o wyborze usługi kwota z cennika była wpisywana do wzorca umowy, a konsument otrzymywał egzemplarz umowy wraz z cennikiem.

Powyższe okoliczności wskazują, iż działania Spółki w opisanym powyżej zakresie nie naruszały nałożonych na Spółkę przez przepisy prawa obowiązków informacyjnych w zakresie ceny usługi uwzględniającej podatki. Spółka informowała bowiem konsumentów o cenie usługi brutto przed zawarciem umowy, a tym samym nie zniekształcała procesu decyzyjnego konsumentów poprzez podanie w umowie za kwoty niezawierającej podatków wartości podatku od towarów i usług.

Niezależnie od powyższych ustaleń wskazać należy, iż zmieniając swój wzorzec umowy Spółka uwzględniła również wątpliwości Prezesa Urzędu w tym zakresie

i wprowadziła do obrotu postanowienie, które zawiera zarówno cenę netto, jak i cenę brutto świadczonej usługi o treści:

„Za wykonanie usług wynikających z niniejszej umowy Wykonawca otrzyma zapłatę w wysokości:..... zł (...) powiększone o obowiązujący podatek VAT, a zatem w kwocie brutto (...) złotych”.

Z powyższych względów Prezes Urzędu uznał, iż dalsze prowadzenie postępowania w zakresie dotyczącym zarzutu wskazanego w pkt. II sentencji niniejszej decyzji jest bezprzedmiotowe.

W ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów nie ma samodzielnej podstawy prawnej odnoszącej się do sposobu rozstrzygnięcia w przypadku, gdy postawiony stronie postępowania zarzut nie został w trakcie tego postępowania potwierdzony. W związku z tym, mając na względzie, iż w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania przed Prezesem UOKiK stosuje się przepisy k.p.a. (art. 83 ustawy), postępowanie w tej sprawie należało umorzyć zgodnie z art. 105 k.p.a.

Zgodnie z art. 105 § 1 k.p.a., gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe organ administracji wydaje decyzję o umorzeniu postępowania. Umorzenie postępowania na tej podstawie jest obligatoryjne, co oznacza, iż ustalenie przesłanki bezprzedmiotowości postępowania stwarza obowiązek zakończenia postępowania w danej instancji przez jego umorzenie, ponieważ brak jest podstaw do rozstrzygnięcia sprawy co do jej istoty. Dalsze prowadzenie postępowania w takim przypadku stanowiłoby o jego wadliwości, mającej istotny wpływ na wynik sprawy. Podkreślić przy tym należy, iż przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania co zostanie ujawnione w toczącym się postępowaniu - tak jak miało to miejsce w niniejszej sprawie - a może ona powstać także w czasie trwania postępowania, a więc w sprawie już zawisłej przed organami administracyjnymi. Przesłanką umorzenia postępowania jest brak któregoś z elementów w odniesieniu co do strony podmiotowej jak i przedmiotowej postępowania. Zgodnie z wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 24 kwietnia 2003 r. (sygn. akt III SA 2225/01) bezprzedmiotowość postępowania administracyjnego oznacza, że brak jest któregoś z elementów materialnego stosunku prawnego, a w związku z tym nie można wydać decyzji załatwiającej sprawę przez rozstrzygnięcie jej co do istoty. Jest to orzeczenie formalne, kończące postępowanie bez jego merytorycznego rozstrzygnięcia.

Wobec powyższego, stosownie do treści art. 105 § 1 k.p.a. w związku z art. 83 uokik, orzeczono jak w punkcie II sentencji decyzji.

III. Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu może w drodze decyzji nałożyć na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary.

Z powołanego wyżej przepisu wynika, że kara pieniężna ma charakter fakultatywny. Oznacza to, iż o celowości jej nałożenia Prezes Urzędu rozstrzyga każdorazowo biorąc pod uwagę okoliczności naruszenia przepisów ustawy. Zatem o tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do danego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej, decyduje Prezes Urzędu w ramach uznania administracyjnego. Zwrócić należy uwagę, iż przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają jakichkolwiek przesłanek, od których uzależnione byłoby podjęcie decyzji o nałożeniu kary. Ustawodawca wskazał jedynie

przykładowo w art. 111 ustawy te okoliczności, które Prezes Urzędu winien uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej, wymieniając w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

Nakładając karę pieniężną określoną w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy Prezes Urzędu bierze pod uwagę konieczność spełnienia przesłanek podmiotowych, tj. stwierdzenia, że naruszenie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów dokonane zostało co najmniej nieumyślnie. Niezależnie od powyższego, już stwierdzenie nieumyślności zakwestionowanej praktyki daje podstawę do nałożenia na Spółkę kary pieniężnej, o której mowa w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Należy jednocześnie podkreślić, że na profesjonalnych uczestnikach obrotu rynkowego zawsze spoczywa obowiązek dochowania należytej staranności przy ocenie zgodności ich działań z obowiązującymi przepisami prawa. Spółka winna zatem zdawać sobie sprawę z konieczności konstruowania wzorców umownych z uwzględnieniem przepisów art. 385¹ i nast. k.c. Działając jako podmiot profesjonalny, nadto mając dostęp do prowadzonego przez Prezesa Urzędu rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone oraz obowiązujących przepisów prawa, Spółka jest zobligowana do dostosowywania wykorzystywanych przez siebie wzorców umownych do stanu odpowiadającego prawu. Jak bowiem wskazano wcześniej, rejestr postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone jest jawny, powszechnie dostępny, publikowany na stronie www.uokik.gov.pl. Abuzywność postanowień wpisanych do tego rejestru jest jednoznaczna, a zakaz stosowania w obrocie postanowień w nim zamieszczonych nie budzi jakichkolwiek wątpliwości. W związku z powyższym należy uznać, iż Spółka ponosi winę nieumyślną za swoje działanie.

Ustawa nie przesądza bezwzględnie wysokości kary nakładanej przez Prezesa Urzędu, który decyduje o tym w każdym konkretnym przypadku, kierując się założeniem, że sankcja musi spełniać zarówno funkcję represyjną (nakładana jest za naruszenie ustawowych zakazów), jak i prewencyjną (ma zapobiegać podobnym naruszeniom w przyszłości i zniechęcać do naruszania prawa), zaś zagrożenie nią, czyli potencjalna możliwość nałożenia kary przez Prezesa Urzędu, nadaje jej charakter dyscyplinujący¹.

W niniejszej sprawie za udowodnione należy uznać, iż doszło do naruszenia przez Spółkę zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o którym mowa w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w sposób określony w pkt I sentencji niniejszej decyzji.

Biorąc pod uwagę okoliczności sprawy, przede wszystkim charakter praktyk stosowanych przez Spółkę, Prezes Urzędu uznał nałożenie kary pieniężnej za uzasadnione.

Zgodnie z zeznaniem podatkowym CIT-8 za rok 2011, przychód Spółki w roku poprzedzającym wydanie niniejszej decyzji wyniósł [*] zł. Maksymalna wysokość kary mogła zatem wynieść [*] zł.

W punkcie I sentencji decyzji Prezes Urzędu stwierdził stosowanie przez Spółkę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, co daje podstawę do nałożenia na Spółkę kary pieniężnej określonej w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

¹ Por.: wyrok SN z dnia 7 kwietnia 2004 r. (sygn. akt: III SK 31/04).

Ustalenie kary w przedmiotowej sprawie miało charakter wieloetapowy, co spowodowane było zaistnieniem w postępowaniu licznych okoliczności mających wpływ na jej wysokość. Ustalając wymiar kary pieniężnej Prezes Urzędu w pierwszej kolejności dokonał oceny wagi stwierdzonych praktyk i na tej podstawie ustalił kwotę bazową, stanowiącą podstawę do dalszych ustaleń wysokości kary, a następnie – w oparciu o zaistniałe w sprawie okoliczności mające wpływ na wysokość kary – dokonał gradacji ustalonej kwoty bazowej.

W powyższym kontekście wzięto pod uwagę, iż naruszenie przez Spółkę zbiorowych interesów konsumentów polegało na stosowaniu niedozwolonych postanowień umownych wpisanych do powszechnie dostępnego rejestru postanowień umownych prowadzonego przez Prezesa Urzędu. Prezes Urzędu zważył, że w wyniku powyższego zachowania sytuacja konsumentów została osłabiona, jednakże wpływ, jaki na uprawnienia konsumentów miały poszczególne postanowienia należało przeanalizować oddzielnie dla każdego zakwestionowanego postanowienia.

Nie ulega wątpliwości, że ustanowienie sądu właściwego do rozstrzygania ewentualnych sporów powstałych na tle wykonywania zawartej ze Spółką umowy (punkt **I.1** sentencji decyzji) mogło powodować dla konsumentów - klientów Spółki mających miejsce zamieszkania w innych, niż Warszawa miejscowościach - uciążliwość w postaci dojazdów do sądu w mieście, w którym nie mają miejsca zamieszkania. Naruszenie mogło mieć wpływ na interes ekonomiczny konsumenta, jednakże dotyczy tylko sytuacji mogących powstać warunkowo, jedynie w przypadku konieczności skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego. Trzeba zaznaczyć, że tożsame postanowienie zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone 5 maja 2005 r.

Z kolei postanowienie wymienione w punkcie **I.2** sentencji decyzji naruszało z definicji autonomiczną decyzję o przetwarzaniu danych osobowych konsumentów. Dokonując oceny wagi tego naruszenia Prezes Urzędu zwrócił również uwagę na fakt, iż stosowana praktyka miała charakter długotrwały, gdyż tożsame postanowienie zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umów wpisanych za niedozwolone 5 czerwca 2007 r. Znaczenie dla oceny wagi tego naruszenia miała jednak również okoliczność, iż poprzez stosowanie tego postanowienia bezpośrednia sfera interesów ekonomicznych konsumentów nie została naruszona.

Podsumowanie wagi stwierdzonych naruszeń pozwoliło Prezesowi Urzędu na stwierdzenie, iż łącznie waga naruszeń kształtuje się na poziomie [*] % przychodu osiągniętego przez Spółkę w 2011 r. Tym samym ustalona przez Prezesa Urzędu kwota bazowa stanowiąca równowartość [*] % przychodu osiągniętego przez Spółkę wynosi [*] zł (słownie: dziewiętnaście tysięcy dziewięćdziesiąt sześć złotych).

Dokonując ustalenia ostatecznego wymiaru kary pieniężnej nałożonej na Spółkę za stwierdzone w pkt. I sentencji niniejszej decyzji praktyki, Prezes Urzędu uznał, że w sprawie występują okoliczności łagodzące. Prezes Urzędu uwzględnił w szczególności okoliczność, że Spółka natychmiast po wszczęciu postępowania wyeliminowała z obrotu konsumenckiego wszystkie postanowienia zakwestionowane w przedmiotowej sprawie. Ta okoliczność zasługiwała na uwzględnienie przy dokonywanej gradacji kary i w efekcie miała wpływ na zmniejszenie o [*] kary z tytułu naruszeń określonych w pkt. I niniejszej decyzji.

Wskutek uwzględnienia ww. okoliczności łagodzących Prezes Urzędu zmniejszył ustaloną kwotę bazową o [*].

Tym samym w niniejszej sprawie za naruszenie stwierdzone w pkt. I sentencji przedmiotowej decyzji Prezes Urzędu nałożył na Spółkę karę pieniężną w wysokości **13.367 zł (słownie: trzynaście tysięcy trzysta sześćdziesiąt siedem złotych)**, co stanowi ok. [*]% przychodu osiągniętego przez Spółkę w 2011 roku i ok. [*]% kary maksymalnej.

Nakładając niniejszą decyzją ww. karę pieniężną za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu wziął pod uwagę, że mają one po pierwsze – charakter represyjny (nakładane są za naruszenie ustawowych zakazów), po drugie – prewencyjny (mają zapobiegać podobnym naruszeniom w przyszłości i zniechęcać do naruszania prawa), zaś zagrożenie nimi, czyli potencjalna możliwość nałożenia kary przez Prezesa Urzędu – nadaje jej charakter dyscyplinujący (wyrok SN z dnia 7 kwietnia 2004 r., sygn. akt: III SK 31/04).

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności – zdaniem Prezesa Urzędu – uznać należy, że kara pieniężna nałożona na Spółkę jest adekwatna do okresu, stopnia oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Nakładając karę w ustalonej wyżej wysokości Prezes Urzędu wyszedł z założenia, iż powinna ona mieć charakter zarówno represyjny, jak i prewencyjny, podkreślając naganność ocenianego zachowania przedsiębiorcy. Poza wymiarem indywidualnym, w ocenie Prezesa Urzędu, orzeczona kara będzie mieć również wymiar ogólny, spełniając funkcję odstraszającą i wychowawczą w stosunku do innych uczestników rynku.

W ocenie Prezesa Urzędu, w świetle powyższych okoliczności zarówno nałożenie przedmiotowej kary, jak i jej wysokość, są w pełni uzasadnione.

Mając powyższe na względzie należało orzec jak w punkcie II sentencji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nr:

NBP O/O Warszawa 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Przy dokonywaniu wpłaty na powyższe konto należy dopisać numer decyzji Prezesa Urzędu stanowiącej podstawę jej dokonania.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zw. z art. 479²⁸ § 2 k.p.c., od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury w Warszawie.

Dyrektor

Delegatury UOKiK w Warszawie

/podpis/

Otrzymują: